

АВТОРСЬКІ ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПІДГОТОВЦІ ДО ДЕФЛІМПАДИ КВАЛІФІКОВАНИХ БАСКЕТБОЛІСТОК З ВАДАМИ СЛУХУ

Козіна Ж.Л.¹, Собко І.М.², Кушнір І.К.², Лавроненко О.С.¹,
Марек Креминский³

*Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.
Сковороди¹*

*Харківський національний економічний університет²
Приватна вища школа охорони середовища³*

Вступ. В теперішній час посилено розвивається параолімпійський і дефлімпійський спорт, і одним з найбільш поширених видів є баскетбол. Однак процес підготовки спортсменів з вадами слуху не може бути аналогічним процесу підготовки здорових спортсменів. У зв'язку з цим актуальності набуває виявлення баскетболісток з вадами слуху в порівнянні зі здоровими спортсменками і розробка системи тактичної підготовки баскетболісток з вадами слуху.

Мега роботи, матеріал та методи. Мета дослідження - розробити та експериментально перевірити методику підвищення техніко-тактичної підготовки та ефективності ігрових дій кваліфікованих баскетболісток з вадами слуху з використанням інноваційних технологій.

Методи дослідження: аналіз науково-методичної та спеціальної літератури, педагогічне тестування, психофізіологічні методи дослідження, педагогічний експеримент, методи математичної статистики.

Для аналізу ігрових дій застосовувалось технічне протоколювання ігор, яке проводилося незалежний експертом за стандартною методикою з використанням спеціальних комп'ютерних програм. Фіксувалося кількість кидків і влучень штрафних, 2-х очкових, 3-очкових кидків, кількість перехоплень, підбирань на своєму і на чужому щиті, помилок, фолів.

Для дослідження психофізіологічних можливостей спортсменок ми застосували апаратно-програмний комплекс «Спортивний психофізіолог».

З психофізіологічних показників фіксувався час простої і складної реакції при різних умовах виконання тесту.

У дослідженні взяли участь спортсменки жіночої збірної команди України з баскетболу з вадами слуху в кількості 12 чоловік. І здорові баскетболістки Харківської команди І ліги БК ХАІ «ХХІ-ВІК».

Нами були зібрані і оброблені протоколи 20 ігор з рівним суперником з Чемпіонату світу, Чемпіонату Європи серед глухих спортсменів. А також протоколи 20 ігор Чемпіонату України серед жіночих команд І ліги з баскетболу 2-х сезонів.

Результати дослідження. Баскетболістки з вадами слуху практично за всіма показниками фізичної підготовленості достовірно відрізняються від здорових. Найбільш виражені відмінності на користь здорових баскетболісток виявлені в тестах «стрибок у довжину з місця», «метання набивного м'яча з місця», «стрибок у висоту з місця».

А також «сила м'язів живота» і «сила рук». Виявлені факти нижчого рівня фізичної підготовленості ми пов'язуємо з фізіологічної взаємозв'язком між роботою різних аналізаторів, зокрема, слухового, вестибулярного і рухового, а також з меншим спортивним стажем спортсменок з вадами слуху у порівнянні зі здоровими.

Здорові спортсменки за гру достовірно більше виконують і влучають штрафних та 3-х очкових кидків, менше помиляються, хоча і поступаються у підборах на своєму і чужому щиті. На відміну від здорових, спортсменки з вадами слуху достовірно менше виконують проходів під кільце.

В результаті психофізіологічного тестування було виявлено, що у баскетболісток з вадами слуху достовірно вище швидкість реакції на світловий подразник у порівнянні зі здоровими. Дану особливість ми можемо пояснити компенсаторною функцією зорового аналізатора у зв'язку з відсутністю роботи слухового аналізатора.

Результати теплінг-тесту також достовірно вище у баскетболісток з вадами слуху в порівнянні зі здоровими, що можна пояснити більш швидким еферентним синтезом як компенсаторним механізмом.

На основі отриманих даних була розроблена система тактичної підготовки баскетболісток з вадами слуху, яка застосовувалася протягом 9 місяців при підготовці жіночої збірної України до Дефлімпійських ігор, які пройшли у серпні 2013 року в Софії. У зв'язку з виявленими особливостями фізичної підготовленості, змагальної діяльності і психофізіологічних можливостей в нашій системі тактичної підготовки було здійснено поєднання класичних та авторських тактичних схем з акцентом на периферичний зір. Була зроблена акцентуація на

переважання методу наочності при освоєнні тактичних взаємодій, основним результатом якої стала розробка авторського відео-посібника з анімаційними ілюстраціями, а також використання світлодіодного лінійного світильника для управління тренувальним процесом баскетболісток з вадами слуху.

Ми представляємо Вашій увазі фрагменти анімаційних ілюстрацій, на дану розробку нами отримано авторське свідоцтво. Центральною частиною фільму є авторські мультиплікаційні відео-кліпи по конкретним тактичним схемам нападу і захисту. Для цього використовувалася комп'ютерна програма мультиплікації «Флеш». Таким чином, були візуалізовані як класичні тактичні взаємодії в баскетболі, так і авторські, розроблені спеціально для даної команди спільно з тренером. Перевага нашого відео-посібника полягає в тому, що тактична схема сприймається цілісно, з одночасним рухом всіх гравців, а не дискретно, як в мальованому поданні або на магнітній дошці.

Для управління тренувальним процесом баскетболісток з вадами слуху ми застосували світлодіодний лінійний світильник з блоком управління.

Даний технічний пристрій був закріплений на двох баскетбольних стійках під щитами на рівні очей спортсменок. Ми використовували 3 кольори (червоний, синій, зелений), в залежності від того, який колір горить баскетболістки виконували ту чи іншу дію. Наприклад, при вдосконаленні передачі м'яча на місці, коли загоряється червоний колір, потрібно виконувати довгу передачу однією рукою, коли синій – середню передачу двома руками від грудей, зелений – коротка передача в стрибку. Також світловий сигнал використовувався для удосконалення групових та командних взаємодій, за допомогою кольору кожен гравець здійснював відповідну комбінацію або взаємодію.

Для обґрунтування ефективності застосованої нами авторської методики в тренувальному процесі баскетболісток з вадами слуху ми порівняли показники змагальної діяльності збірної України з відносно рівною і стабільною жіночої збірної командою Литви на головних змаганнях. Після проведення аналізу даних з III Чемпіонату світу видно, що спортсменки збірної Литви мають вищі показники змагальної результативності.

Ця тенденція спостерігалась на інших міжнародних змаганнях до 2013 року, зокрема на Чемпіонаті Європи.

Після застосування інтерактивних технологій у тренувальному процесі збірної України при підготовці к XXII літнім Дефлімпійським іграм, можна побачити різкі зміни на користь нашої

команди. Достовірно вищими у порівнянні з головними суперниками стали майже всі показники змагальної діяльності.

Внаслідок застосування нашої методики при підготовці до Дефлімпіади, українські спортсменки посіли друге місце, що є найвищим досягненням нашої збірної за весь період її існування.

Висновок. Таким чином, застосування розроблених інноваційних технологій сприяє підвищенню змагальної результативності: збірна команда України, яка тренувалась за авторськими методиками, стала срібним призером Дефлімпійських ігор у 2013 році.

Інформація про авторів:

Козіна Жаннета Леонідівна – доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор, завідувач кафедри спортивних ігор Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди; zhanneta.kozina@gmail.com

Собко Ірина Миколаївна – старший викладач кафедри фізичного виховання Харківського національного економічного університету; sobko.kh@mail.ru

Кушнір Ігор Константинович – студент Харківського національного економічного університету;

Лавроненко Олексій Сергійович – студент факультету фізичного виховання Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

Марек Крєминський – доктор наук, декан факультета туризму и рекреации; Приватная высшая школа охраны среды, г. Радом, Польша (dr inż. Marek Krzemiński, Prywatna Wyższa Szkoła Ochrony Środowiska, ul. Zubrzyckiego 6, 26-600 Radom Polska)

Поступила в редакцію 20.02.2014